

Asia T-209/01

Honeywell International, Inc. vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Kumoamiskanne — Kilpailu — Komission päätös, jolla todetaan yrityskeskittymä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi — Asetus (ETY) N:o 4064/89 — Päätöksen osittaisen kyseenalaistamisen tehottomuus — Ilmailualan markkinat — Kanne, joka ei voi johtaa päätöksen kumoamiseen

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (laajennettu toinen jaosto) 14.12.2005 II - 5532

Tuomion tiivistelmä

- 1. Kumoamiskanne — Kohde — Keskittymien valvontaa koskeva päätös — Päätös, jossa nojaututaan useisiin perusteluryhmiin, joista jokainen riittää perustelevaan sen päätösoosan — Kantaja, joka esittää ainoastaan kanneperusteita, jotka koskevat virhettä tai muuta lainvastaisuutta, joka vaikuttaa ainoastaan yhteen perusteluryhmään — Perusteeton kanne*

(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohta)

2. *Oikeudenkäyntimenettely — Kannekirjelmä — Muotovaatimukset — Oikeudenkäynnin kohteen yksilöinti — Yhteenveto kanneperusteista — Vastaavat vaatimukset kanneperusteiden tueksi vedottujen väitteiden osalta — Väitteet, joita ei ole esitetty kannekirjelmässä — Yleinen viittaus kanteen liitteenä oleviin muihin asiakirjoihin — Tutkimatta jättäminen — Sellaisen viittauksen hyväksyttävyyden, joka tehdään samassa tuomioistuimessa jossakin toisessa asiassa esitettyihin asiakirjoihin — Tapauskohtainen arviointi — Ollennainen edellytys — Se, että asianosaiset ja etenkin kantajat ovat samoja molemmissa asioissa*

(Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artikla; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan 1 kohta ja 44 artiklan 1 kohta)

3. *Oikeudenkäyntimenettely — Kahden sellaisen asian yhdistämisellä, jotka ovat panneet vireille eri kantajat, ei ole vaikutusta kunkin kantajan erikseen toimittaman kannekirjelmän ulottuvuuteen*

(Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artikla)

4. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi — Kilpailua estävää määrävää markkina-asemaa ei luoda tai vahvisteta — Useita merkityksellisiä markkinoita — Edellytyksen täyttymättä jääminen jonkin näiden markkinoiden osalta — Kielto*

(Neuvoston asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohta)

5. *Kilpailu — Yrityskeskittymät — Hallinnollinen menettely — Komissiolla ei ollut velvollisuutta esittää pohdiskelujensa tuloksia sen osalta, miten aikaisemmin väitetiedoksiannon lähettämisen ja lopullisen päätöksen tekemisen välisenä aikana todetut ongelmat olisi mahdollisesti pitänyt ratkaista*

6. *Kumoamiskanne — Kanneperusteet — Käsite — Kumoamiskanteen seikat, jotka ovat osassa, jossa esitetään päätöksen tiivistelmä, kuuluvat käsitteen alaan — Edellytys — Riidanalaisessa päätöksessä vahvistettujen toteamusten pätevyuden selvä ja yksiselitteinen kyseenalaistaminen*

1. Siltä osin kuin tietyt niistä perusteluista, joihin päätöksessä viitataan, ovat sellaisinaan omiaan perustelemaan päätöksen oikeudellisesti riittävällä tavalla, virheillä, jotka saattaisivat rasittaa muita päätöksen perusteluja, ei missään tapauksessa ole vaikutusta sen päätösosaan. Lisäksi silloin kun komission päätöksen päätösosassa nojaututaan useisiin perusteluryhmiin, joista jokainen jo sinällään riittäisi perustelemaan kyseisen päätösosan, päätös on lähtökohtaisesti kumot-

tava ainoastaan, jos jokainen näistä perusteluryhmistä on lainvastainen. Tässä tilanteessa virheellä tai muulla lainvastaisuudella, joka vaikuttaa ainoastaan yhteen perusteluryhmään, ei voida riittävästi perustella riidanalaisen päätöksen kumoamista, koska sillä ei ole voinut olla toimielimen hyväksymän päätösosan kannalta ratkaisevaa vaikutusta. Tältä osin myös siinä määrin kuin kantaja ei ole kyseenalaistanut kumoamiskanteessaan sellaista perusteluryh-

mää, joka riittää päätöksen päätösoosan perusteeksi, tätä perusteluryhmää, ja näin ollen toimea, joka on annettu sen perusteella, on pidettävä laillisena ja tältä osin toteen näytettynä.

Näin on etenkin keskittymien valvonnan alalla tehtyjen päätösten yhteydessä. Kieltämisestä tehtyä päätöstä ei näin ollen ole kumottava sillä perusteella, että kantaja on osoittanut, että yksien tai useampien markkinoiden osalta tehtyihin arviointeihin liittyy yksi tai useampi virhe, koska kieltämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee joka tapauksessa, että ilmoitettu keskittymä täytti asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohdassa vahvistetut kieltämisen kriteerit yksien tai useampien muiden markkinoiden osalta. Erityisesti vaikka näitä muita markkinoita koskevia perusteluja ei ole kanteessa kyseenalaistettu, kysymyksessä olevan kanteen kannalta on katsottava, että ne ovat perusteltuja siten, että kannaetta on pidettävä kokonaisuudessaan perusteettomana.

(ks. 48–50 ja 96 kohta)

2. Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklasta ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen

44 artiklan 1 kohdasta seuraa, että kaikki ne perusteet, joita ei ole kannekirjelmässä riittävästi esitetty, on jätettävä tutkimatta. Siltä osin kuin on kyse ehdottomasta prosessinedellytyksestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim voi tarvittaessa tutkia tämän tutkittavaksi ottamisen edellytyksen omasta aloitteestaan.

Kantajan esittämien oikeudellisia perusteita koskevan yhteenvedon on oltava riittävän selkeä ja täsmällinen, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim voi tarvittaessa ratkaista kanteen tukeutumatta muihin tietoihin. Vastaavien vaatimusten on täyttyttävä silloinkin, kun kanneperusteen tueksi esitetään väite.

Lisäksi oikeusvarmuuden ja hyvän lainkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmästä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi. Kannekirjelmää voidaan tältä osin tukea ja täydentää tietyiltä osin viittaamalla sen liitteenä olevien asiakirjojen kohtiin, mutta viittaamalla yleisluonteisesti joihinkin asiakirjoihin, vaikka ne olisivatkin kannekirjelmän liitteinä, ei korjata sitä, että kanteessa ei ole mainittu olennaisia oikeudellisia perusteita ja perusteluja, jotka siinä on edellä mainittujen mää-

räysten mukaan mainittava. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä ei näet ole yrittää etsiä ja tunnistaa liitteistä niitä perusteita ja väitteitä, joihin kanteen voitaisiin katsoa perustuvan, koska liitteillä on puhtaasti todistuksellinen ja täydentävä tehtävä.

kolmas on esittänyt ne samassa tuomioistuimessa ja jossakin toisessa asiassa, johon kanteessa viitataan.

(ks. 54–59, 61, 64 ja 67 kohta)

Näistä vaatimuksista huolimatta yhteisöjen tuomioistuimet ovat tosin joskus hyväksyneet sen mahdollisuuden, että kanneperusteet esitetään viittaamalla toiseen asiaan, mutta hylänneet tämän mahdollisuuden muissa asioissa ilmoittamatta kuitenkaan ainakaan nimenomaisesti sitä, mikä on tämän valinnan osalta ratkaiseva kriteeri, ja valinnassa otetaan tältä osin huomioon kunkin käsiteltävänä olevan asian erityispiirteet. Joka tapauksessa on kuitenkin katsottava, että se, että asianosaiset ovat samoja, ja erityisesti, että kantajat ovat samoja näissä kahdessa asiassa, on olennainen edellytys sille, että oikeudelliset perusteet, jotka on väitetysti esitetty jossakin toisessa asiassa esitettyihin asiakirjoihin tehdyn viittauksen perusteella, voidaan ottaa tutkittavaksi.

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklasta seuraa, että asioiden yhdistämistä koskeva määräys ei vaikuta määräyksessä tarkoitettujen asioiden itsenäisyyteen ja niiden erilliseen luonteeseen, koska yhdistämispäätös voidaan aina peruuttaa. Tämän vuoksi kahden sellaisen asian yhdistäminen, joissa on eri kantajat, ei voi muuttaa kunkin niistä erikseen jättämän kanteen ulottuvuutta sillä uhalla, että sillä loukataan kantajien erillisten kanteiden riippumattomuutta ja itsenäisyyttä. Päinvastaisen myöntäminen johtaisi siihen, että presidentin tekemä menettelyyn liittyviä seikkoja koskeva päätös, joka kuuluu hänen vapaaseen harkintavaltaansa, voisi laajentaa kanteen ulottuvuutta ja se voisi näin ollen olla määräävä tuomioistuinten menettelyn ratkaisun kannalta, minkä johdosta tähän viimeksi mainittuun menettelyyn sisältyisi mielivaltainen elementti.

(ks. 70–72 ja 75 kohta)

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdassa määrätyt pakottavat vaatimukset olisi kuitenkin mahdollisuus kiertää, jos kanteessa nimenomaisesti esittämättä jätetyt oikeudelliset perusteet voitaisiin ottaa tutkittavaksi sillä perusteella, että

4. Asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohdasta seuraa keskittyneiden alalla, että jos

eri markkinoilla toimivien yritysten välillä keskittymällä, joka on ilmoitettu komissiolle, vahvistetaan yksillä markkinoilla sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla olennaisesti estyy, komission on lähtökohtaisesti kiellettävä se, vaikka keskittymä ei johtaisi muihin kilpailun rajoituksiin. Kun komissio tutkii peräkkäin useita markkinoita ja toteaa, että useimmilla niistä syntyy sellainen määräävä asema tai niillä vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu merkittävästi estyy, on todettava, että jollei päätöksessä ole nimenomaisesti muuta todettu, komissio on sitä mieltä, että keskittymästä seuraava tilanne kullakin näistä markkinoista olisi jo yksinään ollut peruste kieltää ilmoitettu keskittymä.

(ks. 79 kohta)

5. Keskittymien valvonnan alalla komissiolla ei voi olla sen velvollisuuden lisäksi, jonka mukaan sen on esitettävä ne väitteet, joihin se vetoaa tiedoksiantossa, ja täydennettävä tiedoksiantoa silloin kun se haluaa myöhemmin esittää uusia väitteitä, velvollisuutta esittää pohdiskelujensa tuloksia sen osalta, miten

aikaisemmin kyseisen tiedoksiannon lähettämisen ja lopullisen päätöksen tekemisen välisenä aikana todetut ongelmat olisi mahdollisesti pitänyt ratkaista.

(ks. 99 kohta)

6. Jos kumoamiskanteessa ”päätöksen tiivistelmä” -nimisen otsikon alla esitettyjen seikkojen ei ensi näkemältä ole tarkoitus olla sellaisia itsenäisiä oikeudellisia perusteita, jotka voivat johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen, vaan niillä on pikemminkin tarkoitus kuvata kyseenalaistettua säädöstä, ei kuitenkaan ole mahdollista sulkea pois sitä mahdollisuutta, että kyseisessä kanteen osassa voi olla esitys yhdestä tai useammasta kumoamisperusteesta. Jonkin tämän otsikon alla olevan kohdan voidaan kuitenkin katsoa tarvittaessa muodostavan oikeudellisen perusteen kanteen rakenteesta ja siitä paikasta huolimatta, joka kyseisellä kohdalla on kanteen yleisessä systematiikassa, ainostaan siltä osin kuin kyseisestä kohdasta ilmenee selvästi ja yksiselitteisesti, että sen lisäksi, että kyseisellä kohdalla on kuvaileva tehtävä, sillä myös kyseenalaistetaan riidanalaisessa päätöksessä vahvistettujen toteamusten pätevyys.

(ks. 106 kohta)